

Vài lời ngỏ... nhân dịp 2 cuốn sử: *Nguyễn Văn Tường 1824-1886, Một Người Trung Nghĩa – Khảo luận về một vài khía cạnh sử học* và *Tiểu Sử Biên Niên PCĐT Nguyễn Văn Tường* của Trần Xuân An vừa được xuất bản trong nước.

Nguyễn Văn Hóa

Khi nói về giai đoạn lịch sử 1000 năm Bắc thuộc, chúng ta thường nhắc nhở đến thời kỳ mở đầu cai trị tàn ác của thái thú Tô Định; nhưng khi nói về giai đoạn thất thủ hơn 100 năm về tay người da trắng Tây dương – tức là thành quả lịch sử dựng nước của 1000 năm sau, đất nước đã có quốc hiệu, bờ cõi đã phân định rõ ràng, nền móng văn hóa đã trở thành nếp sống bàng bạc trong dân gian, thì chúng ta nghĩ đến cái lý do đưa tới sự mất nước. Lý do đầu tiên là sức mạnh tự chủ quốc gia, là vấn đề nội chính, nên không thể không nói đến ba nhân vật quan trọng của triều đình Huế lúc đó là ba vị phụ chính đại thần – Nguyễn Văn Tường, Tôn Thất Thuyết và Trần Tiễn Thành, khi kế đại diện cho uy quyền quốc gia là Vua – đang ở trong tình thế tranh chấp và tuổi tác còn bé nhỏ.

Lịch sử Việt Nam, trong chiều dài hơn thế kỷ không may mắn, nhiều giai đoạn sách sử bị tiêu hủy, thất tán... có mục đích của các chủ thể thống trị, hay vì yếu tố các sử gia, nhà nghiên cứu... bị các khuynh hướng phe phái, tôn giáo thế lực, màu sắc chính trị làm cho sự thật lịch sử trở thành những câu hỏi của nghi hoặc, dị dạng (historical deformation), càng nhiều nghi vấn càng tốt, để cho những câu trả lời quyết định tính chân sử tương đương với phẩm và lượng của những câu hỏi. Đó là thể cách tạo ra ngục sử dĩ nhiên là thiếu tính khoa học, nhưng tinh vi. Ba nhân vật nòng cốt của triều chính nói trên bị tách phân ra. Tôn Thất Thuyết được mô tả như một con người “tốt bụng, khí khái, hữu dũng vô mưu, thậm chí cực đoan...”, trong khi Nguyễn Văn Tường như một nhân vật “mưu trí, khôn ngoan quý quyết, mưu hòa và hàng giặc...” vì động cơ quyền lợi của bản thân và gia thế. Những “loại hình sử liệu” này khuynh loát đánh mất tính hợp lý hợp nhất chủ trương, hành động, mưu dũng... kiên quyết đánh giặc ngoại xâm, “dựng vua khả trị”, bảo tồn cơ chế triều đình để đương cự xâm lăng của hai nhân vật Nguyễn Văn Tường và Tôn Thất Thuyết. Trong khi ấy, nhân vật Trần Tiễn Thành trở thành hình ảnh của người “Khách Minh Hương” “khôn ngoan, hiền đức, sáng suốt, thức thời...” bị giết oan, nếu không quốc gia đã không bước qua giai đoạn binh biến đau thương, tàn khốc kéo dài, kể cả chiều dài thời gian... tới ngày hôm nay!

Không riêng gì nền sử học ở miền Nam trước đây, vốn có sự tự do tương đối về nghiên cứu và giảng dạy, nhưng lại thiếu vắng nguồn chân-sử-liệu; ở miền Bắc vốn có chút tiếng tăm về những công trình khảo cổ sử với dụng ý chính trị về nguồn gốc tổ tiên Thăng Long hoài cổ, thành Cổ Loa xưa cho sự tiếp nối một thủ đô chính trị Hà Nội đương đại, nền sử học miền Bắc cũng bị biến dạng theo tình thế. Gần nhất là giai đoạn Trung Cộng tấn công biên giới miền Bắc tháng 2/1979, lúc ấy đang còn ở trong nước nên chúng tôi biết rõ sử liệu đã được mài dũa để viết lại; nhưng chỉ trong vòng hai thập niên sau, khi mỗi-tình-hai-đảng-anh-em được tô điểm lại thì sử học lại thêm một phen thay đổi nữa.

Dù sao, sự thay đổi mang tính thời thượng của kinh tế và phát triển không lâu đến nay, mang tới điều may, tư tưởng và học thuật... của mỗi cái đầu, đã được buông lơi tầm kiểm soát và chế ngự, thì *Phụ Chính Đại Thần Nguyễn Văn Tường, 1824-1886* của bạn Trần Xuân An lại được ra đời trong bối cảnh đó. Cho nên, chúng ta rõ hơn về tinh thần *Trung nghĩa ca* của Miền Thâm

Tùng Thiện Vương, thế nào là triết lý chính trị “hòa là cơ nghi” của Nguyễn văn Tường, đến những *âm mưu để thiết đặt kế hoạch nghị hòa* giữa người “Khách Minh Hương” với đô đốc Tây dương Courbet, De Champeaux cùng kẻ ‘thừa sai’ Nguyễn hữu Độ và Giám mục Caspar đã xảy ra như thế nào cho số phận của bờ cõi đã *tuyệt nhiên định phận tại thiên thư* và những kẻ giang hồ mạo hiểm tìm nguồn lợi kinh tế đi kèm với ‘công cụ’ linh hồn! Vì thế, những cái chết của các vương tôn công tử: Hồng Tham, Hồng Tu, Hồng Phi, với sự mưu sát người “Khách Minh Hương” mẫu mực ấy có phải là bản án lịch sử cần phải được đem ra phê phán, thương cảm, u hoài... để luận công vận tội những con người quốc gia vì sự nghiệp của giống nòi và dân tộc??.

Tôi, nhận được bản tặng cuốn sách vừa đề cập từ tác giả Trần xuân An hơn một năm nay, có nhiều lần tôi đã cầm nó lên, đã bỏ nhiều giờ để đọc lại một số chương ‘đặc biệt’...; có lúc tôi đã thầm nói một cách quyết đoán thế này: đây là một công trình xứng đáng để cho một trường Đại học nào đó, một cơ sở giáo dục có uy tín nào đó (quốc gia hay quốc tế?)... cấp một *văn bằng tiến sĩ danh dự sử học*...cho tác giả. Nói thế có cường điệu, quá lời không? Tôi hỏi lại lòng mình như thế, thì may mắn thay, 2 tác phẩm *Nguyễn Văn Tường, Một Người Trung Nghĩa 1824-1886 –Khảo Luận về Một Vài Khía Cạnh Sử Học* và *Tiểu Sử Biên Niên PCĐT Nguyễn Văn Tường* đã được bổ sung, được giấy phép công quyền và do Nhà Thanh Niên xuất bản đã trở thành hiện thực, làm thước đo đại chúng toàn cầu. Xin thưa trước, đây chẳng phải là lời mời mọc (bởi lý tác phẩm tự nó không cần tới sự mời mọc!), chỉ nhân cơ hội người viết được tác giả yêu cầu “cho mấy lời ý kiến khi đưa hình sách lên web” muốn gõ nhẹ một tiếng chuông... mở đầu cho một hành trình thời gian, sẽ được công luận có ‘chọn lọc’ lượng giá xem một công trình có sự hướng dẫn, giám sát của cơ chế học viện (academics) so với công trình xuất phát từ hoài bão của lòng tôn kính tổ tiên, nếu không muốn nói một cách ‘lớn lối’ –là, lòng yêu đất nước có sự khác biệt nào không ?!.

Nguyễn văn Hóa

Chiều thứ Sáu, 20.10.2006

© copyright giaodiem.us | 2006